СУРАГЧИД

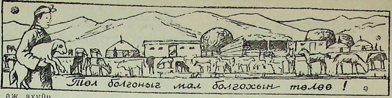

Алтанбулагийн 8 жилийн сургуулийн 7, 8 дугаар ангийн багш, сурагчид сумынхаа нэг дүгээр бригадын төллөх хонин суурийг шефлэн авч, сурлагыг хөдөө аж ахуйн амьдралтай холбоход чиглэгдсэн үр бүтээлтэй ажил вохиож байна.

Үүнд: төлийн бэлтгэлд зориулж элгэвч, нэмнээ, уут, шүдэнз, лаа, эрдэс тэжээл бэлтгэж, хашаа, засах, дулаалах, хөлдүүсийг ховхлох ,цэвэрлэх, цас малтахад биечлэн туслаж, малчдынхаа урам зоригийг хөгжөөж байна.

Мал төллөлтийн үеэр багш,

ТӨЛД

сурагчдын шөнө, өдрийн жижүүр гаргаж хөрөвжилтийн үе шатаар хурга бойжуулах аргатай танилцан ажиглалт хийх зэргээр тусгай төлөвлөгөөтэй ажиллаж байна.

(Манай шинэ идэвхтэн)
Аюуш

БИД АМРАЛТААРАА ОЧНО

Баянбараат сумын бага сургуулийн багш сурагчид 3 дугаар улирлын аа амралтаар малчиддаа очиж төл бойжуулна.

Сургуулийнхан нэмнээ, лаа, шүдэнз,гарын бээлий хийж 2 дугаар бригадаас эхлэн төлчдөд туслах цуваа ажиллана.

(Манай шинэ идэвхтэн бичигч)
Д.Гомбосүрэн

Төлөө бүрэн бойжуулж байна

Аймгийн депутат Чулуунбаатар даргатай Угтаалын сангийн аж ахуйн нэг дүгээр тасаг нь төл хүлээн авах бэлтгэлийг эртнээс сайн хийсний үр дүнд 4450 гаруй төл хүлээн авч хөрөвжилтийн үе шатаар 100 хувь бойжуулж байна. Г.Дүгэржав
(Манай шинэ сурвалжлагч)

АШИГТАЙ САНААЧЛАГА

Эрдэнэ сумын дунд сургуулийн багш нар, амралтын өдрийг ашиглан 2 цагийн дотор хүн бүр хялгасан туужуу нэг нэгийг хийснээр сургуульдаа 120 төгрөгийн орлого оруулжээ.

(Манай шинэ идэвхтэн)Ш.Амгалан

Сурагчид малчиддаа

Батсүмбэрийн сангийн аж ахуйн дунд сургуулийн 7—ын ,,А“ ангийн сурагчид амралтын нэг өдөрт 24 км—ийн аялал хийж фермийн үхэр бригадын хоёр хот айлд хоты нь цэвэрлэж, үхрийн хөөвөр 25 кг-ыг авч туслав.

Ц.Рагчаа

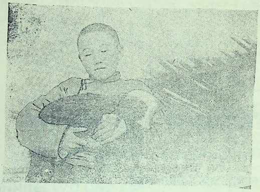

Зураг дээр:

Алтанбулаг сумын 8 жилийн сургуулийн 3 дугаар ангийн сурагч Сундуй нь 3 дугаар улирлынхаа амралтаар төл бойжуулах ажилд тусалж байна.

Зургийг
Ч.Даш

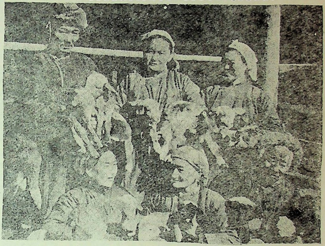

Алтанбулаг сумын «Монгол—Солонгосын найрамдал» нэгдлийн Жигмэддоржийн суурийнхан 132 хониноос 133 хурга, 17 ямаанаас 17 ишиг бойжуулаад байна.

Зураг дээр: Жигмэддоржийн суурийнхан ажлаа зөвлөж байна.
(Д.Дондогдоржийн авсан гэрэл зураг.)

ХУДАЛДААНЫ АЖИЛЧДЫН ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ЗӨВЛӨЛГӨӨНД САЙН БЭЛТГЭЕ

Тус аймгийн худалдаа бэлтгэлийн ажилтан,ажилчдын зөвлөлгөөн 4 дүгээр сарын эхээр болно.

Энэ зөвлөлгөөнөөр 1963 он, 1964 оны 1 дүгээр улирлын худалдаа бэлтгэлийн төлөвлөгөөт ажлын дүн цаашид худалдаа үйлчилгээний ажил сайжруулах төлөвлөгөөт зорилтыг ханган биелүүлэх тухай зөвлөн ярилцана.

Тус зөвлөлгөөнийг угтаж төлөвлөгөөт зорилтоо ханган биелүүлэх нь манай аймгийн нам улс худалдаа бэлтгэлийн байгууллагын дайчин зорилт болон тавигдаж байна.

Худалдааны ажилчдын үйлдвэрлэлийн зөвлөлгөөн хийлгэх тухай аймгийн намын хорооны шийдвэрийг орон нутгийн нам, улс, худалдаа бэлтгэлийн байгууллагууд хүлээн аваад нэг дүгээр улирлын бэлтгэлийн төлөвлөгөөг биелүүлэх, худалдаа үйлчилгээнд соёлч боловсон байдал нэвтрүүлэх талаар нилээд ажил зохиож байна.

Их Хайрхан, Баянчандмань төвийн худалдааны ангийн бүх газрууд социалист хөдөлмөрийн төлөө бригадууд байгуулагдан ажлаа сайжруулахаар чармайн ажиллаж байна.

Архуст, Баяндэлгэр,Баянзүрх, Сэргэлэн зэрэг нилээд сум нэг дүгээр улирлын бэлтгэлийн төлөвлөгөөг амжилттай биелүүлж байна.

Үүний дүнд өнгөрсөн оны энэ үед аймгийн хэмжээгээр бэлтгэлийн 6 нэр төрлийн төлөвлөгөө биелэгдэж байсан бол одоо тэмээний шир,зээрийн арьс, үхрийн чих техникийн тос зэрэг 10 шахам нэр төрлийн зүйлийн төлөвлөгөөг 100—142,8 хувиар биелүүлсэн байна.

Хөдөлмөрчдийг худалдаагаар үйлчлэх, бэлтгэлийн төлөвлөгөөг биелүүлэх талаар Сэргэлэн, Баянзүрх,Алтанбулаг сумын худалдааны ангийн агент Намхай, Лувсандорж,Чулуун нарын олон агечт тэргүүн ажиллаж байна.

Нийтийн хоолоор үйлчлэх талаар төвийн худалдааны анги,Архуст сумын худалдаа бэлтгэлийн ангиуд нилээд ажил зохиож, төвийн худалдааны ангийн тогооч Дашзэвэг хөдөлмөрчдийг урилгаар хооллох ам г чанар сайтай шинэ нэр төрлийн хоол санаачлан хийж тэргүүний байр эзлэж байна. Олон сумын худалдаа бэлтгэлийн анги, Баянцагаан сумын худалдаа бэлтгэлийн ангийн туршлагаар бараа хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах төрөлжүүлэх, хөдөлмөрчдөд бараа хүргэж худалдаалах зэрэг ажил хийж байна.

Гэвч худалдаа үйлчилгээ бэлтгэлийн төлөвлөгөөг биелүүлэх ажил жигд сайжирч чадаагүй байна. Бэлтгэлийн төлөвлөгөөг нэр төрөл бүр дээр нь биелүүлэх үйлчилгээний ажлыг цэг салбар бүхэнд сайжруулж, олон түмэнд хөнгөн шуурхай үйлчлэх ажил хангалтгүй байна.

Бэлтгэлийн төлөвлөгөө ханган биелүүлэх ажлыг нарийн зохион байгуулж хөдөлмөрчдийн гар дээр байгаа бэлтгэлийн зүйлүүдийг цаг тухайд нь цугларуулан авч тээвэрлүүлэх ажил удааширч байна.

Үүнээс болоод одоо тээвэрлүүлсэн байвал зохих зарим хөлдүү, ангийн үсний төлөвлөгөө 14-33 хувиар тасрахад хүрч байна. Ийм байдал ялангуяа Дэлгэрхаан, Борнуур, Өндөрширээт, Өнжүүл,Тариат сумдад их байгаагаас эдгээр сумдын төлөвлөгөөт ажил бусад сумдаас хол хоцорч явна.

Ийм урагшгүй ажиллагаандаа дүгнэлт хийж 1964 оны нэг дүгээр улирлын бэлтгэлийн төлөвлөгөөг хугацаанд нь биелүүлэхийн тулд бүх ажлаа чиглүүлэн зохион байгуулах хэрэгтэй байна.

Зудын байдалтай байгаа одоо үед хөдөлмөрчдийг өргөн хэрэгцээний бараагаар тасралтгүй хангах, үйлчилгээг хөнгөн шуурхай болгох, орон нутгийн боломцоотой уналгыг хөдөлгөж бараа татан авч бараа,номын гүйлгээний төлөвлөгөөг агент, мухлаг, дэлгүүр бүхэн биелүүлэх ёстой.

Агент бүхэн хариуцсан өрх айлаараа 7 хоног дутам 2-оос доошгүй орж хэрэгцээт бараагий нь өгөх,бэлтгэлийн зүйлийг цуглуулан авч байвал зохино.

1964 оны оны нэг дүгээр улирлын бэлтгэлийн төлөвлөгөөг нэр төрөл бүр дээр нь ханган биелүүлэх ажлыг зохион байгуулж хөөвөр хялгас хүлээж авах бэлтгэлийг бүрэн хангах хэрэгтэй.

Үйлдвэрлэлийн зөвлөлгөөний өмнө бодын хялгас, нохойн ноолуурын жилийн төлөвлөгөөг 100 хувь, төлийн арьс,зэс гууль,хөнгөн цагаан, төмрийн төлөвлөгөөг бүрэн биелүүлж, тэмээний ноосны 20-оос доошгүй хувь, ямааны ноолуурын 2 дахь самналтыг хийх нь чухал.

Энэ бүх зорилтыг ханган биелүүлэхийн тулд ажлын салбар бүхэнд социалист уралдааныг өрнүүлэн, тогтмол дүгнэж шалгарсан арга туршлагыг сурталчлан дэлгэрүүлэх, худалдаа бэлтгэлийн ач холбогдлыг хөдөлмөрчдөд өргөн тайлбарлах ажил орон нутгийн нам захиргаа, олон нийт, худалдаа бэлтгэлийн байгууллагын ажилтан нарын эрхэм зорилт болж байна.

Д.Лодоншарав.

Зуданд зутарсангүй

(Сурвалжлага)

Лүн сумын«Монгол--Хятадын» найрамдал нэгдлийн хоёр дугаар бригадынхнаас

——Байгаль та нарыг биднээс арай л өөр үзээд байна даа нутаг усаар цас орж шуураад л бусад бригадын төл мал нь ч үхэж хорогдоод байхад танайхаас нэг ч төлийн хорогдолгүй байдаг ямар учир байна? гэж асуухад;

——Бэлтгэл сайтай малчин зудаас айдаггүй,зуд айдаг юм гэж хариулаад манай бригадын хоньчид 5 дугаар сараас эхлээд 11 дүгээр сар дуустал хонио оторт байлгасан шүү дээ? Ялангуяа намар сөл хөөлгөн билчээрээр таргалуулах ажлыг сайн хийснээс 11 дүгээр сард нас гүйцсэн дундаж 10 хонь пүүн дээр тавихад нэг нь 54 кг болж байсан.

Бас төллөх хонины 12 сууриа хашаажуулсан, намар бригадаа раа өвөлжөө хаваржааны ойролцоо 380 тонн өвс хадаж, 120 тонныг фонтлон үлдээгээд суурь бүрт 10 тонн өвс бухлаар нь татаж авсан. 28 тонн хужир бэлтгэн суурь бүрт 2 тонн хужир ердийн хөсгөөр зөөн хашиж бэлтгэсэн.

Билчээрийн хуваарийг суурь бүр хийж мөрдсөн.

Өвлийн ид хүйтний үед нөмөр дулаан билчээрт,төллөх үед ойрын билчээр гэх мэт нөөцтэй.

Өнгөрсөн жилийн байдлаас үзэхэд төл болгоныг мал болгохын төлөө гол анхаарал тавьж (төл)төл гэж ажилласаар мал болсон төлгөө анхаарахгүй дээгүүр нь харайгаад байдаг. Нөгөөдех нь намар ч олигтой хүч тарга авч чадалгүй,өвөл хаврын хатуу ширүүн улиралд хатуужиж чадаагүй төлөг анх удаа өвөл хавартай тулж ядраад үхэж хорогдох явдал их гардаг байсныг анхаарч намар хурга ялгахдаа хурга бүрт үзлэг хийж хүч тэвээрэг муу авсан өвчин эмгэгтэй 400 орчмыг эхтэй нь эзэн дээр нь үлдээн өвөл эхлэхийн хамт нэмэгдэл тэжээлд оруулсан. Үүний хамт төл хөрвийн ар гаар бойжуулах бэлтгэл хангаж улаан буудайн хог,хушуу будаа бага зэрэг олж авсаны дээр малчид агь түүлээ.

Ийм л бэлтгэлтэй өвөлтэй золголоо доо.

Малчид энэ жил өнтэй болох шинжтэй л гэнэ.

Зарим нь хавар л урт авна л гэнэ.

Юу ч болсон хэцүү талы нь бодож бэлтгэсэн зүйлээ нөөцөлж байв.

12, 1 сар ч сайхан л өнгөрлөө 2 сар гарлаа.

Нар гарахдаа хүрээлээд хялмаалж хүйтний эрч эрс нэмэгдэн нарийн ширхэгтэй цас хаялан эхэллээ.

Хашир малчид ч ийм байдлаар эхэлбэл зуд болж магадгүй байдаг гэж ярилцлаа.

Бэлтгэсэн хөрзөнгөөр хашаа саравчаа өндөрлөж бэлтгэл хийлээ.

15—25 см цас унаж шуурч хонхор бүгдийг цасаар дүүрэглээ.

Хүйтний эрч нэмэгдэн 40 градус болов.

Энэ үеэр хонь төлөллөө.

Ажил маань өдөр шөнийг ялгахаа байлаа.

Хүч тарга нимгэнтэй төлөг борлонгууд бээрч дөрвөн хөлөө хумиад идэж уухгүй зогсоод зарим нь хэвтээд босохгүй болоход хүрлээ.

Суурь бүрт тэргүүний хоньчин Г.Дамдинсүрэнгийн туршлагаар агины ханд хийж өгч сэхээж байв.

Хоньчин Баасангийн дээр 7—8 төлөг тураалдаа хүрээд босохоо байжээ.

Тэгэхээр нь агины хандыг нэг удаа 20 граммаар 1 хоногийн зайтай 2 удаа өгөхөд 3 дахь хоног дээр босож ойрын билчээрт явдаг болсон.

Үүний хамт улаан буудай, хушуу будааг дэвтээн өгч байв.

Малын хүч тэвээрэг сайн байснаас төллөсөн мал сүүтэй.

Төл бүрийг гарахтай нь хамт элгэвчилж дулаан хашаанд байлган өдөрт 3-аас доошгүй удаа хөхүүлж байснаас уураг зангирах өвчин гарсангүй. Энэ үеэр бригадын хариуцлагатан, малын эмч,санитарч нар суурь хариуцан ажиллав.

Суурь бүрийн уралдааныг тогтмол дүгнэж,хэн юугаар түрүүлж юугаар хоцорч яваагнь чанараар дүгнэж байв. Одоо тус бригадын хоньчин Ц. Дэжиддаваа, Ж. Рэнцэндорж, Н. Аюур нарын олон хоньчин 433—573 хонь төллүүлж бүрэн бойжуулан ажиллагаагаараа бусдаас тэргүүлж байна.

Энэ мэтийн ажлаас маань зуд айж,биднээс нэг ч төл авч чадсангүй. Одоогийн байдлаар 9135 мал төллөхөөс 4600 мал төллөж 14 төл илүү бойжиж байна. Төлчид маань улиралд тайвшрах цаг ягаа ч үгүй байна гээд малаа хаврын салхи шуурганд ядраахгүйн тулд үлдсэн тэжээлээ тооцоотой хэрэглэн нөөцөлсөн билчээртээ дараалалтай билчээж байна гэж бригадын дарга Б.Мэнд—Амар ярьдаг ажээ.

Д.Жадамбаа

Онц холбоочин

ЗУРАГ ДЭЭР; Онц холбоочин тэмдгээр шагнагдсан холбоочин Цэрэнжав ажил дээрээ байгаа нь;

Малчдад зөвлөлгөө

Төлийг ходоодны бөөм өвчнөөс урьдчилан сэргийлье

Төл болгоныг мал болгохын үндэс нь төлийн элдэв хорогдолтой эрс тэмцэх явдал юм. Төлийн хорогдлын нилээд хувийг хурга,ишигний ходоодны бөөм өвчин эзлэж байна.

Ходоодны бөөм өвчин 2-3 сар болж хөрөвжсөн төлд ихэвчлэн тусч байна. Энэ нь төл өлсөж элдэв үс ноос идэж ходоодонд нь бөөгнөрч гарах сүвийг тагалсанаас шууд шалтгаалж байна.

Ийм үед төл гэнэт таталдан унаж амьсгаа нь давхцан гэдэс нь хийгээр дүүрч түргэн хугацаанд үхнэ.

Үүнийг зарим малчид ямар нэг халдварт өвчин, эсвэл эргүү өвчин туслаа гэж ойлгодог нь буруу юм. Ходоодны бөөм өвчин олсон хурга, хоол тэжээлдээ муудаж, явахдаа хойт хоёр хөл нь баябалзаж доголох, хөдөлгөөн нь багасаж дөрвөн хөлөө хумьж зогсох, ихэвчлэн хэвтэх, шүдээ хавирч, шүлсээ гоожуулах, турж доройтох зэрэг шинж тэмдгээр илэрдэг.

Ингэсэн хурга ишигний ходоодны орчим, аюулхай мөгөөрсний ард барьж үзэхэд гонзгой бөөрөнхий хэлбэртэй бөөмүүд баригдана.

Үүнийг эмчлэх гол арга бол мэс заслал боловч тэр нь хөдөөгийн нөхцөлд боломж муутай учир энэ өвчинтэй тэмцэх гол арга нь урьдчилан сэргийлэлт мөн. Хурга ишгийг бөөмтөх өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх хамгийн боломжтой арга нь тэжээл бөгөөд агь таана зэрэг нарийн өвсөөр тэжээх нь онц ач холбогдолтой юм. Зөвлөлтийн малын эмч нараас хийсэн туршлагаас үзэхэд төллөсөн хонь хурганд өдөрт 100-200 грамм агь өгөхөд бөөмдөх өвчнөөс сэргийлж чадсан байна.

Харин ийм агьгүй газарт хурганд 2 долоо хоноод 20 30 мл усанд 5-9 дусал иод дусааж уулгавал сэргийлж чаддаг байна.

Малчдын гол анхаарах зүйл бол хотоо ямагт цэвэр байлгаж, төлийн байранд ус, өвс, долооц тавьж өгч байх нь чухал байна.

Гурил 30 грамм, хужир давс 35 грамм,ясны нүүрс 30 граммын харьцаатай зуурч багсарч шахаад зоосон хуруud хийж менериалын бодисоор төлийг хангах нь бөөмтөх өвчнөөс төлийг сэргийлнэ.

М.Самдан

(Малын их эмч)

Зарим сумдын [illegible] сониноос

ЗӨВЛӨЛГӨӨНИЙХӨӨ ӨМНӨ

Баянбараат сумын худалдаа бэлтгэлийн анги аймгийн худалдаа бэлтгэлийн байгууллагын ажилчдын зөвлөлгөөнийг угтаж энэ оны нэг дүгээр улирлын бэлтгэлийн 16 нэр төрлийн зүйлийг 100—204 хувиар,ангийн үсний төлөвлөгөөг төрөл бүр дээр нь 100-200 хувиар биелүүлсний дотор үнэг, хярс, туулай, дорго, мануул зээрийн мах, арьсны жилийн төлөвлөгөөний 50—82 хувийг биелүүлжээ. Ш.Ядамсүрэн

Ажил сайтай агент

Баянбараат сумын депутат Луузанцэрэн, нэг дүгээр улирлын 28 нэр төрлийн бэлтгэлийн төлөвлөгөөг 100—240 хувиар биелүүлжээ. Агент Луузанцэрэн, одоо дутууг богино хугацаанд биелүүлж аймгийн худалдааны ажилчдын зөвлөлгөөнд өндөр дүнтэй очихоор шуурхай ажиллаж байна. Ц. Жадамбаа

Өндөр бүтээлийн 7 хоног

Баянчандмань сумын худалдаа бэлтгэлийн ангийн Лхачинжав, Цэрэнхүү ахлагчтай социалист хөдөлмөрийн төлөө бригад, худалдаа бэлтгэлийн ангийн 1 дүгээр улирлын түүхий эдийн төлөвлөгөө биелүүлэхээр хоорондоо уралдаантай ажиллаж өндөр бүтээлийн 7 хоног зохиожээ.

Энэ хугацаанд түүхий эд ангийн үс, өөх, тос зэрэг 17 нэр төрлийн бэлтгэлийн зүйлийг 100—140 хувиар биелүүлжээ.

Цэрэнхүү ахлагчтай социалист хөдөлмөрийн бригад, Жавзандулам ахлагчтай социалист хөдөлмөрийн төлөө бригад бусдаасаа давуу ажиллажээ.

Тэд аймгийн худалдааны ажилчдын зөвлөлгөөнийг угтаж улам шуурхай ажиллаж байна.

Ш. Жигжид

ХАНЫН СОНИНЫ УРАЛДААН ДҮГНЭВ

Аймгийн эвлэлийн 11 дүгээр бага хурал угтаж аймгийн эвлэлийн хорооноос ханын сонины уралдаан зарлан явуулжээ.

Энэ уралдаанд төв хөдөөгийн 45 үүр хамрагдаж 23 сонин уралдаанд иржээ.

Эрдэнэ сумын ХЗЭ—ийн үүрийн «Хүмүүжүүлэгч» ханын сонин, залуучуудын хүмүүжилд нөлөө үзүүлэхүйц цаг үеэ тусгаж чадсан сайн сонин болжээ. Мөн Жаргалантын ХЗЭ—ийн үүрийн«Алтан тариан түрүү»ханын сонин зөвхөн харандаа цаас хоёроор хийгдсэн учир, материал хэмнэсэн үзэмжтэй болжээ.

Иймээс дээрх хоёр сонин уралдаанд шалгарч 1, 2 дугаар байр эзэлсэн байна. М. Юнгэрэн

Хариуцлагатай эрхлэгч С. ДИНСМАА

(Х-03227) «Анхдугаар таван жил» сонины газар хэвлэв.

Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн!

Анхдугаар ТАВАН ЖИЛ

ТӨВ АЙМГИЙН НАМЫН ХОРОО, А Д. Х. Г. ЗАХИРГААНЫ СОНИН

16 дахь жилдээ
№ 26 (1361)

1964 оны
3 дугаар сарын 30

ДАВАА

Өсвөрийн үеийнхний хүмүүжилд байгууллага, хүн бүр жигд анхааръя

МАХН, өсвөрийн үеийнхний хүмүүжлийг бүх нийтийн хэрэг болгон дэвшүүлсэн нь манай аймгийн нам улс, олон нийтийн бүх байгууллага хөдөлмөрчдийн идэвх санаачлагыг өрнүүлэв.

Үүний дунд шинэ шинэ хэлбэрийн ажил зохиогдож нийт сургууль, цэцэрлэгийн соёлч боловсон байдал, хүмүүжил эрс дээшлэн, гэмт хэрэг, элдэв зөрчил гаргах явдал багасаж байна.

Аймгийн үйлдвэрлэлийн холбоо, нийгмийн аюулаас хамгаалах аппаратын газар, харилцаа холбоо, Жаргалантын сангийн аж ахуй, соёлын ордон, номын сан, харилцаа холбоо, сонины газар зэрэг албан газар, соёл урлаг, үйлдвэрийн газрууд хүүхдийн кино театр, номын сан, радио станц, хэвлэлийн дугуйланг ажиллуулж, өөрсдийн харъяаны ажилчдынхаа хүүхдийн бүртгэл судалгаа гаргаж, фото самбар хийж эх эцэг хүүхдүүдэд зөвлөлгөө өгөх булан байгуулж яриа хийх, кино үзүүлэх, тэргүүний эх эцгийн туршлага дэлгэрүүлэх, эх эцгийн зөвлөл байгуулан ажиллах болов.

Жаргалантын сангийн аж ахуйн намын хороо, хүүхэд хүмүүжүүлэх талаар намын гишүүдэд семинар өгч, намын гишүүд багш нарт айл өрх хариуцуулан судлах сурталчлах ажил хийж 7 хоног тутамд сурагчид, эцэг эхэд зориулсан нэвтрүүлэг явуулах хэд хэдэн газар гэгээрлийн хурал зохиосон байна. Энэ сангийн аж ахуйн сургууль, багш нар идэвхтэн сурагчид фото зурагчдын бүрэлдэхүүнтэй сурагчдын ирц бүртгэх хэсэг, үлгэрийн танхим байгуулан ажиллаж байгаа нь зохих үр дүнгээ өгч байна.

Өнжүүл сумын цэцэрлэгийн хүмүүжүүлэгч Чанцалсүрмаа, төвийн 2 дугаар цэцэрлэгийн хүмүүжүүлэгч Цэгмэд. Сүхтөмөр, 1 дүгээр цэцэрлэгийн хүмүүжүүлэгч Раднаа нар хичээл хүмүүжлийн ажлыг үзүүлэн таниулах материалтай зааж, өглөөний гимнастикийг тоглоомтой хослон, анги бүрт өглөөлөг зохиож, хүүхдийн авъяас чадварыг улам хөгжүүлж байна. Жаргалантын 11 жилийн сургуулийн багш Шагдарсүрэн, ангийнхаа сурагч нэг бүрт судалгаа хөтлөж, хэсгийн давтлага зохиох, сайн талын хэвшлийг эзэмшүүлэх, сул дүн авагчдад судлах дэвтэр хөтлөн, давтлагыг урилгатай зохиох, өчүүхэн ч атугай дутагдал гаргасан сурагчийг тэр өдөрт нь хамт олноор хэлэлцүүлэн буруугий нь ойлгуулах зэргээр ажилласнаас эдний анги 6 улирал дараалан 100 хувь сурч, зөрчилгүй анги болжээ.

Ингэж социализм-коммунизм байгуулах ирээдүйн иргэд багачуудын эрүүл энх, өсөлт бойжилт, зөв боловсон хүмүүжилтэй, чанартай сайн сурлагатай, хөдөлмөрийн дадлага чадвартай болгон хүмүүжүүлэхийн төлөө зарим газар хүмүүс, их ажил хийж байна. Үүний хажуугаар их яриа, шуугиан дэгдээж, эх эцгийн зөвлөл байгуулсан төдийхнөөр ажлаа хязгаарлаж, санаа тайвшран, сэтгэл амирлангуй сууж байгаа албан үйлдвэр, соёлын газар мэр сэр байгааг дурьдалгүй өнгөрч болохгүй. «Хүүхдийн хүмүүжлийн ажил бүх нийтийн анхаарлын төвд байх ёстой» гэсэн, нам, засгийнхаа мэргэн заалтыг биелүүлэхгүй байгааг тэвчиж түүнтэй хэзээд ч эвлэрэх ёсгүй. Хүүхдийг хүмүүжүүлэхэд байгууллагын ажлын төлөвлөгөөнд заавал нэг зүйл тусгагдсан, олон хүүхэд суралцдаг байгууллагуудад эцэг эхийн зөвлөлийг байгуулж хичээл хүмүүжлийн ажлыг удирдан явуулж байвал зохино.

Сайн сурагч, эцэг эхийн туршлага дэлгэрүүлэх, сул сурлагатан сурагч түүний эцэг эхийн ажиллагааг сайжруулах талаар нам, улс, олон нийт, гэгээрлийн байгууллагууд жигд эрчимтэй орж ажиллах ёстой. Байгууллага бүр хүмүүжлийн нэг өдрийг бий болгох хэрэгтэй байна.

Сурагчдын дотор биен тамир спортын тоглоомууд явуулах төрөл бүрийн аврагуудыг шалгаруулах дуу, бүжиг, шүлэг заах, эцэг, эх, сурагчдын хамтарсан зугаалга экскурс зохиох нь чухал.

Ажилтан, ажилчдын ажлыг дүгнэхдээ хүүхдийн хүмүүжлийн асуудалд хир зэрэг санаа тавьж ажилладгаар нь дүгнэх нь зүйтэй. Эвлэл, пионер, соёл гэгээрлийн байгууллагууд сургууль цэцэрлэгүүдийн хичээл хүмүүжил, дотоод ажиллагааг шалгаж мэргэжлийн талын гүн туслалцаа байнга үзүүлж үндэсний ба европ хөгжим, хүүхдийн найрал, гоцлол дуу, бүжиг, жүжгийн дугуйлангууд, кино, дүрслэх урлал, фото салбаруудын дэргэд гар зураг, кино механикч фото баримал, хүүхдийн номын булан байгуулж ширээ, сандлуудыг эрүүл ахуйн шаардлагат тохируулан бэлтгэж өгөх хэрэгтэй байна.

Байгууллага, хүн бүр, хүүхдийн ирээдүйн сайн сайхны төлөө, эрүүл энх өсөлт, бойжилт зөв боловсон хүмүүжил, сурлагын төлөө санаа тавьж, Намын Төв Хорооны захидал, «үнэн» сонины хурлын материалуудыг бүх ажилчин албан хаагчдаараа судлуулан шалгалт авч, сургууль, цэцэрлэгүүд бүтээлчээр тусган хэрэглэж, тусгай төлөвлөгөөтэй ажиллах явдал чухлаар шаардагдаж байна.

МӨНГӨНМОРЬТ СУМ, АЙМГИЙН ҮЗЛЭГ ШАЛГАЛТАНД БЭЛТГЭЖ БАЙНА

Аймгийн намын хорооны товчоо, зааварлагчдын групп шалгалтыг 3 дугаар сарын сүүлчийн 10 хоногт аймгийн зүүн таван суманд явуулах тухай тогтоол гаргасан билээ.

Намын хорооны энэ тогтоолыг биелүүлэх, групп шалгалтанд сайн дүн үзүүлэх зорилгоор Мөнгөнморьт сумын намын үүрийн товчоо, сумын АДХ—ын Гүйцэтгэх Захиргааны гишүүдийн хавсарсан хурлаар хэлэлцэн групп шалгалтанд бэлтгэх сумын төлөвлөгөөг баталжээ.

Төлөвлөгөө ёсоор төлийн бойжилтонд онцгой анхаарч төлийг гарздалгүй бойжуулах нэг дүгээр улирлын төлөвлөгөөт ажлыг нэр төрлөөр нь биелүүлэх, албан байгууллага, нам, олон нийтийн бүх байгууллага нэгдлийн бригад, фермүүдийн дотоод ажлаа эмхлэн цэгцлэх, намын суртал ухуулгын ажлыг улам сайжруулах зорилгоор хэсгийн ухуулагчдын нэг өдрийн семинарыг бригадуудын төвд хийжээ.

Суурийн хүмүүжлийн ажлыг тогтмолжуулан сайжруулах, хот, суурь, бригадуудыг тохижуулах, хэвлэл тараалтыг шуурхай болгох, боловсон хүчнүүдийн ажлын хариуцлагыг өндөржүүлэх цаг ашиглалт, сахилга батыг сайжруулах зэрэг асуудлаар сумын намын үүрийн товчоо, АДХ—ын Гүйцэтгэх Захиргааны урьдчилсан үзлэгийг бүх албан газар, бригад фермүүдэд зохион явуулж байна.

Аймгийн үзлэгт сайтар бэлтгэж сайн дүгнэлт авах нь 1964 оны улс ардын аж ахуй, соёлын төлөвлөгөөт бүх зорилтыг хугацааны нь өмнө давуулан биелүүлэх чухал үндэс болно гэж тус сумынхан шуурхай бэлтгэж байна.

П. Сумхүү

АЙМГИЙН НАМЫН IV БҮГД ХУРАЛ ХУРАЛДАХ БОЛЛОО

Аймгийн намын хорооны товчоо IV бүгд хурлыг 1964 оны 4 дүгээр сарын 20—ны өдөр хуралдуулах тогтоол гаргав.

Аймгийн Намын Хорооны IV бүгд хуралд «Үхэр сүргийн үржлийн ажлыг сайжруулж, сүүний гарцыг нэмэгдүүлэхэд аймгийн намын байгууллагын зорилтын тухай» асуудал хэлэлцүүлэхээр шийдвэрлэж, илтгэгчээр нь аймгийн намын хорооны нэг дүгээр нарийн бичгийн дарга Б. Дэжидийг баталсан байна.

ШЕФИЙН ХОЛБООНЫ БЭХЖИЛТ

БНМАУ—ын Эрүүлийг Хамгаалах Яам, Бүрэн сумын «Бүрэндэлгэрэх» нэгдэлтэй 1961 оноос эхлэн шефийн холбоо тогтоож эд материал, ажилчдын хүчээр орчин үеийн төхөөрөмжөөр бүрэн тоноглогдсон төрөх тасаг, халуун усны барилга барьж мөн 6 ханатай гэр өгсөн байна.

Жил бүр 1—2 удаа их, бага эмчийн бүрэлдэхүүнтэй 1000-аас доошгүй төгрөгний эмийн сантай «Эрүүл энхийн» бригадууд ирүүлэн сумын төв, бригад суурийн малчдад эмнэлгийн биечилсэн тусламж үзүүлсээр байна.

Мөн «Л—6» мотор өгч цахилгаан гэрлээр хангасан байна.

Жил бүр төлийн бэлтгэлд зориулан төл амлуулах янз бүрийн 500—1000 төгрөгний эм хэрэглэл, элгэвч, нэмнээ, угж, 500—1000 ширхэгийг өгч байна.

Жил бүр 15—30 хүний бүрэлдэхүүнтэй туслах хугацаатай бригадууд 20—30 хоногийн хугацаатай 1—2 удаа ирүүлж хашаа барих, хадлан авах, тариа хураалтын ид үед ажиллуулж байна.

Энэ жил цас зудын гачаалтай хүнд үед 3—5 ачааны машин, ажиллах хүний хамт 10—30 хоногийн хугацаагаар нэгдлийн мэдэлд өгч хашаа саравчны мод татах, нүүрс тээвэрлэх, хол ойрын тээвэрт ажиллуулж нэгдэлд их хэмжээний төгрөгний хэмнэлт гаргав. Тус нэгдлийн гишүүдийн соёлжилтонд зориулан баяр ёслол, тэмдэглэлт өдрүүдэд урлагын бригад, сурталчлах бригадууд ирүүлэн, ном товхимол, айл өрх суурийн хүмүүст тараан судлуулах ажил зохиох, нэгдлийн тэргүүний сайчуудыг шагнаж урамшуулах, Яамны зардлаар Улаанбаатар хотод аваачиж нийслэлийн хөгжилт, үзвэр үйлдвэрийн газруудыг үзүүлэн малчдад оюун санааны сайхан туслалцаа үзүүлдэг байна. Саяхан 12 хүн ирж төв хөдөөгийн хүмүүст эмнэлгийн тусламж үзүүлж нэгдлийн гишүүдэд 2 мянган төгрөгийн эм үнэ төлбөргүй олгож, төлд зориулан угж, элгэвч, нэмнээ мянга гаруй бор эсгий 5 ширхэг, гэрийн хана 10 ширхэгээр туслав.

Мөн ачааны машин 3—ыг 20 хоногийн хугацаагаар төлийн хайс, өвс, малын хашааны мод татуулахаар нэгдлийн мэдэлд өглөө.

Ингэж ажилчин, малчны холбоо улам бэхжиж тус сум сүүлийн 4 жил дараалан малаа 5 төрөл дээр нь 103—105 хувиар өсгөж бусад аж ахуй соёлын төлөвлөгөөт зорилтуудыг амжилттай биелүүлж аймагтаа тэргүүний сум нэгдлийн тоонд орсон юм.

С. Дашдэндэв Д. Найдан
(Идэвхтэн сурвалжлагч)

Залуучуудын хөдөлмөр, соёлын дайчин цуваа

(Аймгийн эвлэлийн хорооны нэгдүгээр нарийн бичгийн дарга Д.Товуу)

Тус аймгийн ажилчин, малчин, сэхээтэн, сурагч, пионеруудыг өргөн хамарсан залуучуудын хөдөлмөр соёлын 100 хоногийн дайчин цуваа 1964 оны 4 дүгээр сарын 10-наас 7 дугаар сарын 20 хүртэл явуулахаар аймгийн ХЗЭ-ийн хорооны товчоо шийдвэрлэв.

Дайчин цуваа: 1963 онд олсон амжилтаа улам бататган аймгийн аж ахуй, соёлын төлөвлөгөөт зорилтыг биелүүлэхэд залуучууд тодорхой үүрэг авч бүтээл гаргах, залуу хүн бүрийг эрхэлсэн ажилдаа өндөр хариуцлагатай болгон тэргүүний туршлага эзэмшиж, хөдөлмөрийн сайчуудын жишээнд хүрэх, соёл ч боловсон байдлын шилдэг чанарыг амьдрал ахуйд нэвтрүүлэн нийгмийн дотор биеэ цэвэр сайхан авч явж заншиж, улс төр, ерөнхий эрдмийн боловсрол мэдлэгээ ахиулсан байх зэрэг залуучуудын соёл жилтыг дээшлүүлэх хүмүүжлийн олон хэлбэрийн ажил зохиогдоно.

Дайчин цуваанд, үйлдвэрийн цех, бригад, хөдөө аж ахуйн ферм, бригад, сууриудын залуучууд аж ахуйн бүх салбарт хамт ран байнгын зохион байгуулалттай хөдөлмөрийн цуваа болж ажиллана.

Хөдөлмөрийн цуваа бол төл бойжуулах, хашаа барих, худаг малтах цуваа, өндөр ургац, их саамын төлөө цуваа, малын ашиг шим ашиглах цуваанууд гарч ажиллана.

Хөдөлмөрийн цуваагаар сум—сангийн аж ахуй, үйлдвэрүүдэд хийх ажлын хуваарыг ХЗЭ-ийн хорооноос гаргана. Цуваанд залуучуудын соёл—сурлага хүмүүжлийн асуудлууд хамрагдана.

Дайчин цуваа явагдах хугацаанд залуу хүн бүр залуучуудын заавал мэдвэл зохих дууг сургах,заавал уншивал зохих номыг уншуулна.

Залуучуудыг захиалсан хэвлэлээ пандиган хадгалж тогтмол ашигладаг болгож, радио тогтмол сонсгож, судалсан сонссон зүйлдээ тэмдэглэл хөтөлдөг заншилтай болгон дэлхийн улс төрийн карт дээр анхны мэдэгдэхүүнтэй болгоно.

Аймаг, сум—сангийн аж ахуйн клуб, улаан булангийн дэргэд дуу, тойрон бүжиг, хөгжим, спорт, бичиг үсгийн секцүүд хичээллүүлж залуу хүн бүрийг урлагын нэг төрөл, биеийн тамирын хоёр төрөлд чадваржуулсан байх.

Ажлыг программтайгаар гүйцэтгэхийн хамт сууръ, бригад, фермүүдэд гэр бүл, бригадын концерт бэлтгэж тоглуулна.

Сууриудад хүмүүжлийн ажлыг тогтмолжуулан сайжруулж тоглоом, үлгэр, дууны орой явуулах, улс төрийн сонгол хийх, айл өрх бүрт соёлч боловсон байдал нэвтрүүлэх ажлыг, залуу хүнтэй айл ямар байх вэ? гэсэн үлгэрчилсэн программтай явуулж удаашлаг уулзалтанд биеэ бэлтгэж сурах, ажилд хандуйвч, гэр орондоо байдаа халаад өмсөх залуу хүн бүр ажлын ба хурал, баярт зориулсан хувцастай болох зэрэг цэвэр боловсон байдлын сайн чанарыг эзэмшүүлнэ.

Дээд, дунд боловсролтой залуучуудаар «Залуучуудын үнэн» сонины,«соёлын их сургууль»-ийн хичээлийг судлуулж шалгалт авч үнэмлэх олгох, 500-гаас доошгүй малчин гишүүд залуучуудыг малын эмч нарт дагаллуулан өгч мал эмнэлгийн идэвхтэн цол олгох «Миний мэдсэнийг танд» гэсэн уриаы дор сэхээтэн бүр залуучуудад сурлага,хөдөлмөрт нь зөвлөлгөөн өгөх,хүмүүсийг дааж авч хүмүүжүүлэх, мэргэжилтэн, сэхээтнүүдээр зөвлөлгөө өгөх тойрон аялалыг олонх сум—сангийн аж ахуйд зохиолгоно.

Залуучуудын ариун цэвэр,эрүүл мэндийн үзлэгийг нэг удаа хийж эмчийн зөвлөлгөө өгүүлнэ.

Төв суурин газруудад өглөө өдрийн, сууръ,бригадад өглөөний гимнастикийг тогтмол хийдэг болгож ХБХБ тэмдгийн нормыг биелүүлэх бэлтгэлийг хийж залуучууд бүрээс энэ оны 6 дугаар сард шалгалт авч 16 тоот гимнастик хийлгэж чаддаг болгоно.

Сум—сангийн аж ахуй, сум—нэгдэл төвлөрсөн сууръ бригад бүрийг биеийн тамирын хөнгөн маягийн талбайтай болгоно.

Соёлч байгууллага,гэмт хэрэггүй хамт олны хөдөлгөөн өрнүүлж гэмт хэрэг өдүүлэн, нийгмийн хэв журам зөрчиж үлгэргүй байдал гаргагчидтай хаа хэн болович хатуу тэмцэл явуулж иргэн иргэнээ хүмүүжүүлэх зорилтыг бүх нийтийн хэрэг болгоно.

«Нандин сайхан хэв заншил бол хүний амьдралыг чимэглэнэ» «хөдөлмөр бол баатар үйлийн хэрэг мөн» «өнгөрсөн одоо ирээдүйн тухай ойлголт»гэсэн сэдэвт гэгээрлийн хуралд бүх залуучуудыг хамран оролцуулна. Пионер сурагчдын дунд «онц сурлагын төлөө цуваа» «сурлагаа ахиулж,сул дун авах явдалтай тэмцэх цуваа» «Үечилсэн дэвшлийн зохих шатыг заавал эзэмших цуваа»ажиллуулж сурагч бүр гоц сайхан хувцаслах, спорт уран сайхан,соёл гэгээрлийн ажилд тогтмол хуваарьтай оролцож онцын шалтгаангүйгээр гадуур сэлгүүцэхийг цээрлэж чөлөөт цагаа эрдэм мэдлэг эзэмшихэд зориулж сургахад эцэг эх, эвлэл пионерийн байгууллагууд хүүхдэд тавих анхаарал халамжийг сайжруулна.

Сургуулийн өмнөх насны хүүхдийг тусгай ор, ариун цэврийн тоглоомын булантай болгож,өглөө гимнастик хийх,шүдээ сойздох, ах настанд аяга авч өгөх зэрэг сайн хэвшлийг тогтоож эхлэх, сууръ, бригадад хүүхэд хүмүүжүүлэгч бий болгож,үлгэр ярьж өгөх, тоглоом зохион байгуулах ажил зохионо. Сум—сангийн аж ахуй, сум—нэгдэл албан үйлдвэрийн газрын дэргэд хөдөлмөр соёлын 100 хоногийн дайчин цуваag эхлэн явуулах комисс ажиллаж цуваны ажлыг нарийн график төлөвлөгөөтэй удирдана. Комиссыг тушиглэн ХЗЭ-ийн хянах пост ажиллан явцыг шалгаж туслана.

Ажилчин,малчин, сэхээтэн, сурагч пионер бүр 100 хоногийн дайчин цуваны хугацаанд дээр дурьдсан зорилтуудыг биелүүлэхийн тулд тодорхой амлалт үүрэг авч ажиллана.

МХЗЭ—ийн байгууллагууд «Хөдөлмөр соёлын дайчин цуваа»—ны биелэлтийг залуучууд нэг бүр дээр шалган дүгнэж тэдний хөдөлмөр хүмүүжлийн байдалд үнэлэлт өгч гэрчилгээ олгохын хамт хөдөлмөр урлагын олон төрлийн аваргуудыг шалгаруулж аймаг сумын аварга цол, диплом олгоно.

1964 оны 6 дугаар сард бүх сум—сангийн аж ахуй, нэгдлүүдэд урлагын үзлэг урьдчилан явуулж дайчин цуваны урьн сайхны хэсгийг дүгнэнэ.

1964 оны 6 дугаар сарын 10-наас 25-ны дотор аймгийн ХЗЭ-ийн хорооны хөдөлмөр соёлын өртөөчилсөн буухиа 8 чиглэлд гарч нэг сумандаа 3-4 хоногийн хугацаатай ажиллан залуучуудын хөдөлмөрийн 2 өдрийн чуулга явуулж мал эмчилгээний цэгийг тохижуулж тэжээлийн цэг, хүүхдийн тоглоомын талбай байгуулах бөгөөд соёлын тодорхой ажил зохиож эцэст нь хөдөлмөр соёлын чуулганыг удирдан явуулна.

Залуучуудын хөдөлмөр соёлын чуулга нь 100 хоногийн дайчин цуваны ажлын явцын дүнг гаргаж 1964 оны сүүлийн хагаст хийх ажлаа хэлэлцэн шийдвэрлэх болно.

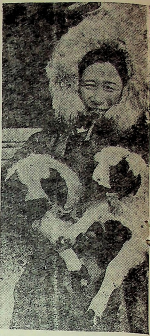

Ихэр халзан хурга тэвэрсэн энэ эмэгтэй сүүлийн 4 жил дараалан 300—500 хонь төл лүүлж гарсан төлөө хорвийн аргаар бүрэн бойжуулдаг туршлагатай хоньчин юм.

Гомбосүрэн одоо 210 хониноос 211 хурга бойжуулаад байна.

(Д.Дондогдоржийн авсан гэрэл зураг.)

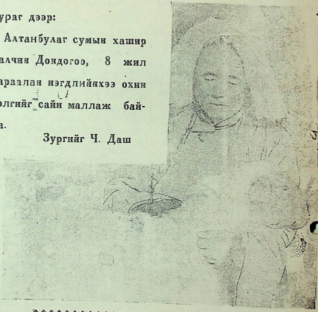

Зураг дээр:

Алтанбулаг сумын хашир малчин Дондогоо, 8 жил дараалан нэгдлийнхээ охин төлгийг сайн маллаж байна.

Зургийг Ч. Даш

Сампилын суурьт

Энэ жил суурийн 769 хонь төллөхөөс 554 хонь төллөж гарсан төлөө бүрэн мэнд бойжуулж байна.

Суурийн малчин Цэдэв, Даш нар гарсан төлөө хорогдолгүй бойжуулахын тулд хургыг бодино цагт хөхүүлж төлийн хэвтрийг хуурайлах, уусмалаар амлуулах,ядарч доройтсон эх малыг төллөхийн өмнө сайн тэжээх зэргээр үйгагүй ажиллаж байгаа тэргүүний малчид юм.

С.Балжирцогт

Хашаа

Тариат сумын «Бат—хөгжил» нэгдэлд аймгийн төвөөс Дорждамба ахлагчтай 11 хүн очиж, мод, чулуугаар ханлаж уртаараа 10—12 метр, 3 тал саравчтай хашаа 3—ыг барьж зуд эсэргүүцэх төлийн бэлтгэлийг хангахад нь биет туслалцаа үзүүлжээ.

Д.Дашцэрэн

Сурагчдын туслалцаа

Баянзүрх сумын бага сургуулийнхан нь шеф суурийнхаа малчдад туслах 3 хоногийн ажил зохиож төлд зориулан элгэвч, нэмнээ, бээлий, шүдэнз, лаа, цай зэргийг олноор бэлтгэн захидлын хамт явуулжээ.

Ч.Дашдондог